



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 16/2022
10.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Драгане Бољевић, Гордане Џакула, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Петрић, адвокат из ..., против тужене „ОТР Банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења делимичне ништавости уговора и исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 796/21 од 11.08.2021. године, у седници одржаној 10.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 796/21 од 11.08.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 796/21 од 11.08.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Врбасу П 893/20 од 25.02.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 31.900,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врбасу П 893/20 од 25.02.2021. године, првим ставом изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 2. Уговора о кредиту за измиривање раније преузетих обавеза (рефинансирање број ... са поднасловом: „Административни трошкови банке“), закљученог дана ...2016. године између тужиоца и правног претходника тужене „Societe Generale bank“ Србија а.д. Београд. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 22.000,00 динара, наплаћен од правног претходника тужене „Societe Generale bank“ Србија а.д. Београд на име административних трошкова банке по кредиту број ... са законском затезном каматом од 04.02.2016. године, до коначне исплате. Трећим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 22.060,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 796/21 од 11.08.2021. године, првим ставом изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништава одредба члана 2. Уговора о кредиту за измиривање раније преузетих обавеза (рефинансирање број ... са поднасловом: „Административни трошкови банке“), закљученог дана ...2016. године између тужиоца и правног претходника тужене „Societe Generale bank“ Србија а.д. Београд и да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 22.000,00 динара, наплаћен од правног претходника тужене „Societe Generale bank“ Србија а.д. Београд на име административних трошкова банке по кредиту број ... са законском затезном каматом од 04.02.2016. године, до коначне исплате, као и захтев тужиоца за трошкове поступка. Другим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 16.200,00 динара. Трећим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова жалбеног поступка исплати износ од 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, ради разматрања правних питања у интересу равноправности грађана и уједначавања судске праксе.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиоца ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужене „Societe Generale Banka Srbija и тужилац као корисник кредита, закључили су уговор о наменском кредиту без индексације и ревалоризације за измиривање раније преузетих обавеза број ... од ...2016. године у износу од 1.100.000,00 динара, од чега износ од 635.078,29 динара представља износ раније преузетих обавеза које корисник има, док износ од 464.921,71 динара представља додатни износ који банка одобрава у виду ненаменског, готовинског кредита. Тужиоцу је кредит одобрен на период од 84 месеца, а уговорено је да трошкови банке износе 22.000,00 динара једнократно уз трошкове јединственог меничног бланкета од 50,00 динара и извештаја Кредитног бироа од 246,00 динара. Саставни део уговора о кредиту су и Обавезни елементи уговора о кредиту и План отплате кредита, који су садржали све наведене елементе из уговора. У Обавезним елементима уговора у рубрици „врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита“ приказан је и административни трошак од 22.000,00 динара који није спецификован нити у самом уговору нити у приложеном плану отплате. Предметна накнада од 22.000,00 динара, наплаћена је од тужиоца 04.02.2016. године када је банка пустила кредит у коришћење и иста је ушла у обрачун ефективне каматне стопе.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је утврдио апсолутну ништавост одредбе члана 2. спорног уговора о кредиту, као његовог саставног дела, и тужену обавезао да тужиоцу исплати износ од 22.200,00 динара, са законском затезном каматом од 04.02.2016. године па до исплате, наплаћеног на име накнаде за обраду кредитног захтева, у смислу одредбе члана 12., 15., 17., 46., 47., 103., 105. и 1065. Закона о облигационим односима, у вези одредбе члана 210. и 214. истог закона. Осим тога, по налажењу првостепеног суда, тужена применом правила о терету доказивања, није доказала спецификацију трошкова за обраду и пуштања кредита у коришћење, нити њихову економску оправданост, јер из самог уговора, обавезних елемената и плана отплате није доказано шта представља наплаћени износ од 22.200,00 динара.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду, тако што је тужбени захтев тужиоца одбио, пошто предложеним и изведеним доказима није утврђено да банка није имала предметне трошкове, јер тужилац није доказао да је банка од њега наплатила трошкове који су само приказани на папиру, а да их стварно није сносила по било ком основу приликом одобравања кредита. По мишљењу другостепеног суда, како би се могло са сигурношћу утврдити да ли је банка заиста и имала стварне трошкове по основу обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, као и који су то трошкови, било је неопходно извођење доказа вештачењем, а терет доказивања био је на тужиоцу у смислу одредбе члана 228. и 231. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд налази да је становиште другостепеног суда неправилно.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да је уговор ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ако циљ повређеног добра не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго. Уговор је ништав и кад је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, на основу одредбе члана 47. истог закона.

Закон о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2015 и 14/2015) у одредби члана 43. прописује могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камате и накнаде банкарских услуга на основу депозитних и кредитних послова, а то право банке регулисано је подзаконским актима и то: одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе, и изгледу и садржини обрасца који се уручује кориснику („Службени гласник РС“, бр. 65/11), донетом на основу Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/11..39/14, у примени од 05.12.2011. године).

Одредбом члана 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга, прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о депозиту, кредиту или лизингу, уговор о дозвољеном прекорачењу рачуна, односно уговор о издавању и коришћењу кредитне картице, за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду.

Сагласно ставу 4. истог Закона, понуда се исписује на посебном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу података и поред осталог садржи, ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (тачка 8.), као и врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или промењиви, а ако су промењиви, периоде у којима ће их банка мењати, као и врсту и висину других трошкова (порези, накнаде надлежним органима и др.-тачка 10.).

На основу наведених одредби закона следи да банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, под условом да је у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, понудом која је то садржала. Ниједним прописом није предвиђено да је банка дужна да кориснику кредита предочи структуру или спецификацију трошкова. У конкретном случају, тужена није доказала да је, у предуговорној фази, достављањем понуде информисала тужиоца, као корисника кредита, о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, па и трошкова накнаде за обраду кредитног захтева који је предмет овог спора. Због тога је ништава одредба правног посла закљученог између парничних странака о наплати тужиоцу накнаде за обраду кредитног захтева, сходно одредби члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, јер је противна принудним прописима. Последице ништавости је обавеза тужене да тужиоцу врати оно што је примила по основу ништаве одредбе уговора, а то је износ од 22.200,00 динара, са законском затезном каматом од дана стицања, у смислу одредбе члана 104., у вези члана 214. Закона о облигационим односима.

Одлуку о трошковима парничног поступка, првостепени суд је донео правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. став 1. Закона о парничном поступку.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима ревизијског поступка, садржану у ставу трећем изреке, Врховни касациони суд је донео на основу одредбе члана 165. став 2., у вези члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку. Тужиоцу су признати трошкови на име ангажовања пуномоћника - адвоката, за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, применом Адвокатске тарифе важеће у време предузимања те парничне радње („Службени гласник РС“, бр. 37/2021 од 14.04.2021. године) и трошкови судских такси на ревизију од 5.560,00 динара и одлуку по ревизији од 8.340,00 динара, према важећој Таксеној тарифи.

**Председник већа - судија
Марина Милановић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић